

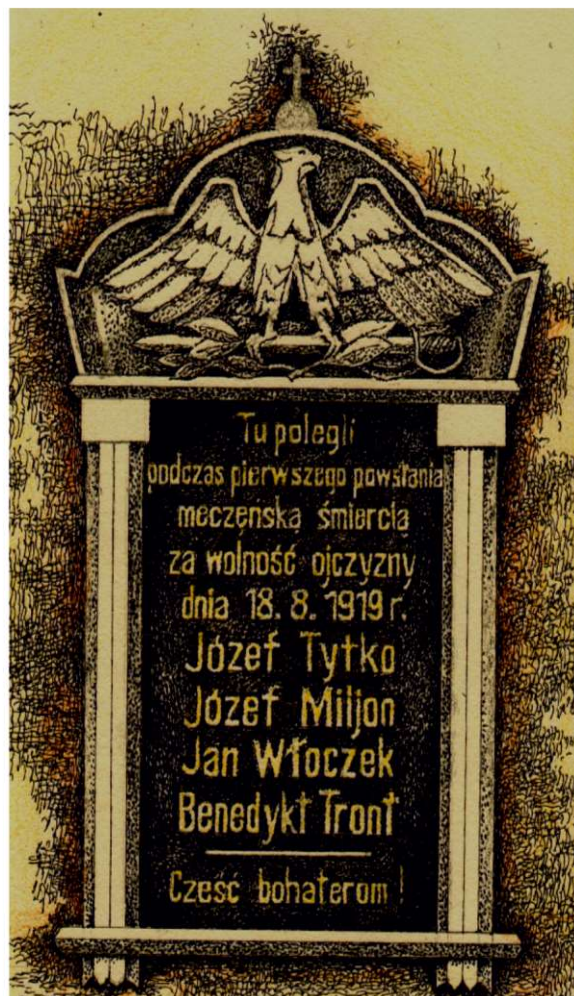
Tablica pamiątkowa w miejscu rozstrzelania Józefa Tytki

W godzinach rannych 18 sierpnia 1919 roku z rozkazu Józefa Tytki robotnicy kopalni „Anna”, zaprzyjężeni członkowie Polskiej Organizacji Wojskowej stanęli do walki (biorąc udział w Pierwszym Powstaniu Śląskim).

Po początkowych sukcesach powstańcy w końcu musieli się wycofać przed nacierającymi oddziałami Grenzschutzu. W zaciętych walkach zginęli: Józef Miljon, Jan Włoczek i Benedykt Tront.

Ciężko rannego dowódcę schwytano i przywleczono na rynek, gdzie pod domem Grychnika został rozstrzelany. Dziesięć lat później, na budynku Grychnika, w miejscu rozstrzelania Józefa Tytki, zawieszono marmurową tablicę pamiątkową, na której znalazły się również nazwiska pozostałych trzech powstańców.

Minęło dziesięć kolejnych lat i nastał wrzesień 1939 roku. Z rozkazu władz okupacyjnych pracownicy firmy budowlanej kopalni „Anna” przystąpili do usunięcia pamiątkowej tablicy. W poczuciu szacunku do osób na niej wypisanych rozkuli tynk wokół tablicy tak, by jej nie uszkodzić. Dyskretnie włożyli ją do worka i przez okno piwniczne podali właścicielowi domu, by ten ją ukrył. W piwnicy pod węglem przeleżała do czasu wyzwolenia. W kwietniu 1945 roku właściciel domu wyjął tablicę i zaniósł ją do gminy. Po odnowieniu i usunięciu części górnej z orłem została ponownie wmurowana w dawne miejsce w 1948 roku.

Grafika wykonana przez Henryka Topisza, przedstawia oryginalny wygląd tablicy w momencie jej ufundowania i zawieszenia

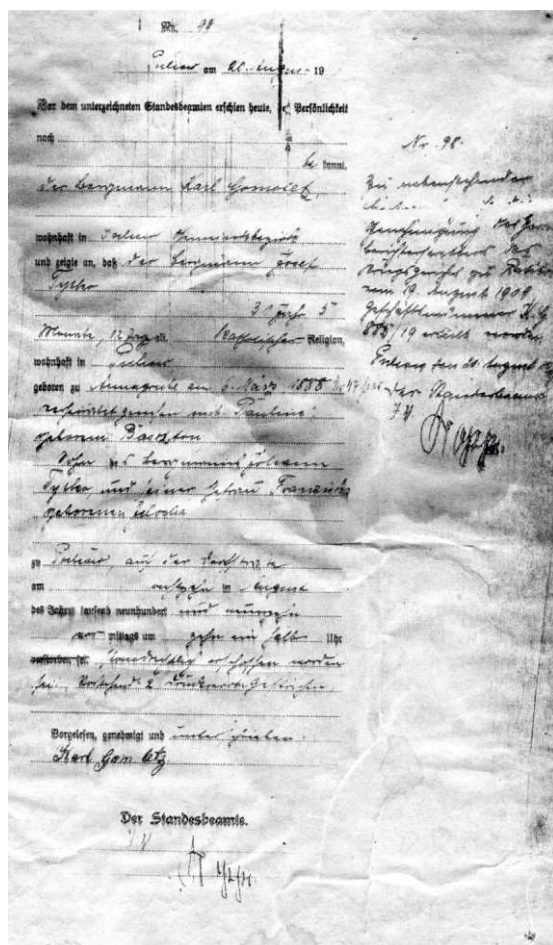
Rozstrzelanie Józefa Tytki. Obraz przechowywany jest w Izbie Pamięci Związku Kombatanów RP i Byłych Więźniów Politycznych. Autor obrazu Jan Klon

Paulina Tytko, żona rozstrzelanego Józefa

Józef Tytko - dowódca I Powstania Śląskiego, przewodniczący Rady Załogowej KWK „Anna” w Pszowie. Zdjęcie z 1 maja 1919 roku

Tylko przypadek sprawił, że cenny dokument informujący o rozstrzelaniu Józefa Tytki nie uległ zniszczeniu

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego stawiał się dzisiaj osobiście znany górnik Karol Gomoletz, zamieszkały w Pszowie i zgłosił, że górnik Józef Tytko lat 31, 5 miesięcy i 12 dni, wiary katolickiej, zamieszkały w Pszowie, urodzony w gminie Annagrube dnia 6 marca 1888 roku, nr 47, żonaty z Pauliną z domu Baszton, syn górnika Jana Tytko i jego małżonki Franciszki z domu Jelocha w Pszowie na ulicy Wiejskiej dnia dziewiętnastego sierpnia roku tysiąc dziewięćset dziewiętnastego przed południem o godzinie wpół do jedenastej został rozstrzelany zgodnie z prawem stanu wyjątkowego.

Przeczytano, przyjęto i podpisano
Karol Gomoletz
 Urzędnik Stanu Cywilnego
 Podpis nieczytelny